

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht - Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht - Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

RADAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

ADMINISTRATIE :

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan Rijn, telefoon 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Het Profetische Woord

3.

„En Ik zal vijandschap zetten tussen u en deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar zaad; datzelve zal u de kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen.”

Genesis 3 : 15

De Heere spreekt in dit profetische Woord van Zijn „Ik zal”, en dat is:

- 1e Tot vernieuwing door Hem
- 3e Tot verzoening met Hem,
- 2e Tot verbinding aan Hem,
- 4e Tot verwachting van Hem.

Maar in dit profetische Woord wordt vanuit het Goddelijk „Ik zal” ook gesproken :

3e. Tot verzoening met Hem.

Het gaat in het laatste gedeelte van deze heerlijke belofte, om de verzoening door voldoening, als gezegd wordt: „datzelve zal u de kop vermorzelen. Want naar de mens gesproken heeft Satan Gods scheppingsdoel aangetast. Vanuit het profetische Woord wordt het ons betuigd, „dat de engelen die hun beginsel niet bewaard hebben, in de waarheid niet staande gebleven zijn, want hij is een leugenaar en de Vader derzelve leugen.”

Het wordt ons door de inspiratie van de Heilige Geest betuigd, dat Satan in zijn denkvermogen zal getroffen worden. Want voor hem zal in de vermorzeling van zijn kop geen genezing zijn. Nooit zal hij over Gods kind triomferen vanuit de staat der genade, gelijk hij over de mens getriomfeerd heeft vanuit de staat der rechtheid. De Heere leert Zijn volk leven vanuit het heil dat geopenbaard is in Christus, al ontmoet dat nog zoveel tegenstand van de Vorst der duisternis. Het is niet mogelijk hen terug te brengen tot de staat der duisternis. Het was de boze duidelijk, dat Christus tot heil en zaligheid van Zijn volk, genageld moest worden aan het vloekhout des kruises „Opdat Hij, onschuldig onder de wereldlijke rechter veroordeeld zijnde, ons daarmee van het strenge oordeel Gods dat over ons gaan zoude, bevrijdde.” En vandaar dreef Satan de schare herhaaldelijk aan, de Heere Jezus te stenigen, wat Hij dan ook doelbewust ontweek. Want in die weg was de verzoening door voldoening niet op te brengen.

Sprak de Heere Jezus tot Zijn discipelen van Zijn borgtochtelijk lijden en sterven en dat Hij ten derde dage opgewekt zou worden, dan zeide Petrus: „Heere, wees U genadig; dit zal U geenszins geschieden.” En daarop volgde deze bestraffing: „Ga weg achter Mij, satanas, gij zijt Mij een aanstoot; want gij verzint niet de dingen die Gods zijn, maar die des menschen zijn.”

En door dat menselijk en vleselijk denken, zijn de oprechten tot op de dag van heden, traag in het gelovig komen tot het geestelijk kennen en gelovig omhelzen van de gekruiste Christus. Men denkt aan het geestelijk kennen van de Heere Jezus en de zoete vrucht die daaruit voortvloeit, genoeg te hebben. Komt het hart in de grondige kennis van Gods rechtvaardigheid tot het aan-

vaarden van de straf der zonde, dan is u met het voorgaande niet meer te bevredigen, daar het niet voldoet aan Gods rechtvaardigheid, zodat de gekruiste Christus dan dierbaar en onmisbaar wordt bij dat onderwijs van de Heilige Geest.

Maar gekomen in de hof van het borgtochtelijk lijden, was Petrus nog niet van die kwaal genezen. En zo dacht hij, toen een grote schare met zwaarden en stokken als tegen een moordenaar tevoorschijn trad, dat hij de Heere Jezus met zijn zwaard moest redden en hieuw de dienstknecht van de hogepriester zijn rechteroor af, dat door de Heere terstond vanuit Gods raad, geheel werd. En had de heling van het oor niet plaats gevonden, dan zou er een vreselijk bloedbad door veroorzaakt zijn en dat naar de wens van Satan. Om zo, was het mogelijk, Christus af te houden van de vloekdood des kruises. Maar neen, dat lukte hem niet, de Heere Jezus had door alles heen, de leiding naar het kruis in handen. Hij had het de Vader vanuit de eeuwigheid beloofd en het is ons door de profetie vermeld: „zij hebben Mijn handen en voeten doorgraven.” Satan zal zijns ondanks de verzenen van het beloofde Zaad vermorzelen. Heeft dat dus niet in onwetendheid gedaan, want de Schrift zegt dat het is geschied „door de bepaalde raad en voorkennis van God.” „Deze door de bepaalde raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt gij genomen en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood.”

Hier is Satan met al zijn denken om, was het mogelijk, Gods verlossingsplan te verijdelen getroffen in zijn denkkraacht. Zijn kop is vermorzeld en dat is de vervulling van deze profetie: „datzelve zal u de kop vermorzelen.”

En zie, hierin is een heerlijke vertroosting voor het erfdeel des Heeren. Want alle instrument dat tegen de kerk des Heeren bereid wordt, om haar van de aarde te verdelgen, zal niet gelukken. Het gaat wel door de diepte, maar de poorten der hel zullen haar niet overweldigen. En zo is Satans kop niet alleen vermorzeld omtrent het verdienen van de zaligheid, doch ook omtrent de toepassing daarvan in het hart.

Satan is nu de domme hond van de goede Herder, daar hij door Hem gebruikt wordt om de afwijkende schapen naar Hem terug te drijven. Als uw weg dan ook loopt door het dal van de schaduw des doods en de hellehond al blaffende op u afkomt, dan zal de goede Herder u met Zijn stok en staf vertroosten bij het zuchten en vluchten tot Hem. En dat hebt u nodig, want die hond is en blijft een vijand van uw geestelijk leven. Maar de Heere heeft zijn kop vermorzeld om dat werk te doen tot behoud van Zijn volk. De profetie: „En gij zult het de verzenen vermorzelen,” was in haar vervulling door hem niet te keren. Het werd door zijn onderdanen met een helse woede uitgeroepen: „Kruis Hem, kruis Hem!” En al had de rechter Pontius Pilatus Zijn onschuld openlijk uitgeroepen, het mocht niet baten, het Godsrecht eiste Hem op voor het vermorzelen van Zijn verzenen. Dat was door Hem vanuit Gods raad ten volle aanvaard. Op het Goddelijk vragen: „Want wie is hij die met zijn hart borg worde om tot Mij te genaken?” is geantwoord: „Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen.” En op grond daarvan werd het uitgeroepen: „De goedertierenheid en de waar-

VAN DE ADMINISTRATIE

Allereerst mijn dank aan hen, die op verzoek de juiste adressen toezonden. Hiervan willen wij direct verbinden de vraag, willen alle abonnees het adresbandje nazien of het wel in orde is? En zo niet, mij dat even te berichten? De laatste weken ontving ik vele bladen retour door onjuiste adressering, wat vele onaangename medebrengt en tevens extra hoge portokosten geeft. Mogen wij op aller medewerking rekenen? Bij voorbaat dank.
Na de ontmoetingsdag te Sliedrecht gehouden, hebben wij weer 12 nieuwe abonnees kunnen noteren, zodat „Bewaar het Pand” steeds meer ingang vinden mag. Wie verrast ons een volgende maal? Te samen ontvingen wij extra f 218,50, w.o. een gift via J. v. Heteren uit de collecte te Sliedrecht (C.) f 25,— en nog een nagift van f 25,— voor de Ontmoetingsdag, gevonden in de collecte te Dordrecht (C). De verhoogde portokosten ingaande 1 april j.l. hebben de uitgave van ons blad ook weer belangrijk verhoogd, maar wij hebben goede moed, mede gezien de grote offervaardigheid op de laatst gehouden Ontmoetingsdag, dat wij voor het geringe bedrag van slechts f 10,— per jaar, ons blad kunnen blijven laten verschijnen. Blijft U meehelpen? Adm-adres „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. Giro 70.43.50.

v. d. L.

heid zullen elkander ontmoeten, de gerechtigheid en de vrede zullen elkander kussen. De waarheid zal uit de aarde spruiten en gerechtigheid zal van de hemel nederzien.”

De Heere Jezus moest naar de eis van Gods recht genageld worden aan het vloekhout. Het was door de burgers van Jeruzalem uitgemaakt, wat goed en wat kwaad was en daaraan had de Heere Jezus Zich te onderwerpen, wat ten volle in strijd was met het recht van Zijn God, dat Hij liefhad met de liefde die het ten volle waardig is. Zodat de Borg in de grond der zaak naar de eis van Gods recht, is genageld aan het kruishout van de boom der kennis der goeds en des kwaads. En in die vernedering was Hij Zijn God gehoorzaam tot de dood,” ja de dood des kruises”.

Maar, en laat dat ons duidelijk zijn, bij het geestelijk kennen van de boosheid des harten, zegt de gelovige: Ik heb Hem met mijn zonde genageld aan het kruis. Want het is ons bestaan tegen alles in, zelf uit te maken wat goed en wat kwaad is. En in die vijandschap ben ik met Christus in de daad van mijn ongerechtigheid, met Hem plaatsbekledend gekruist. Dat doet het hart met Paulus uitroepen: „Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij.”

Op de vraag van Paulus: „Wie zijt Gij Heere?” is hem geantwoord: „Ik ben Jezus Dien gij vervolgt. Het is u hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan.” Want daarmee trof hij niet die prikkels, doch zichzelf. Hij zocht in al zijn vijandschap de predikers van de vrije genade Gods in Christus uit te roeien en dat was niet mogelijk, al vervolgde hij hen tot den bloede toe. Dat deed hem vanuit de komst van Christus in zijn hart vragen: „Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?”

Zie, bij de innerlijke geloofsvereniging met Christus in de wedergeboorte, worden de verzenen van onze vijandschap vermorzeld, dat doet het hart komen tot de hartelijke en onvoorwaardelijke overgave aan de Heere. Door het spreken van de Heere tot het hart van de vrouw, werd zij Eva, moeder aller levenden genaamd. En dat zag niet alleen op Christus, doch ook op Zijn geestelijk zaad. Met klaarheid was door Gods Geest ook het oog van Adam daar voor

geopend en zijn hart er voor ingenomen. Maar tegelijkertijd was het een diepe vernedering voor Adam. Want daarmee kwam hij het te betuigen, door het moedwillig eten van de verboden boom, vader van alle doden te zijn. Vanuit Adam komt elk mens door de toerekening van zijn ongerechtigheid, dood in zonde en misdaden op de wereld. Want alle misdaden vloeien voort uit de daad en toerekening van zijn ongerechtigheid. Dat vond bij de geboorte van Christus niet plaats, daar Hij was uit de Heilige Geest. Doch wel werd Hem als Borg de toorn Gods tegen de zonde van het ganse menselijke geslacht toegerekend, want dat was door Hem aanvaard om Gods wet te verheerlijken. En zo wordt ons door het profetische Woord dat zeer vast is, het borgwerk van Christus belicht, en dat hebben wij met ernst ter harte te nemen tot verkrijging van het eeuwige leven. En daarbij hebben wij het kunstlicht van het menselijk denken niet nodig. Maar wat het hart door de innerlijke vereniging met Christus in het wezen des geloofs deelachtig wordt, moet steeds meer tot klaarheid komen in de oefeningen van het geloof, door de onderwijzingen van de Heilige Geest.

Het plaatsbekledend middelaarswerk is zo volkomen, „evenals had ik nooit zonde gehad, noch gedaan.” En toch blijft er zolang wij leven door het geloof, in ons hart een innige droefheid over de zonde tot bekering. Christus heeft, daar de daad der zonde Hem borgtochtelijk werd toegerekend, de straf der zonde gedragen met een gans bedroefde ziel. Hij heeft als de Zone Gods in Zijn menselijke natuur de zonde in haar volle ontaardheid beweend, want Zijn ziel was geheel bedroefd tot de dood toe. En uit kracht daarvan blijft er in het hart van de gelovigen zolang zij zijn in het lichaam der zonde, een innige droefheid over de zonde en onze zondige aard. Paulus was en bleef vanuit zijn verdorven bestaan een ellendig mens, om met steeds meer veerkracht door het geloof te roemen in het kruis van onze Heere Jezus Christus. En daartoe zucht Gods kind hier in het lichaam der zonde, want uit de onzalige fontein des harten welt altijd weer boosheid en bitterheid op.

Maar in de offerande van Christus is het, door Zijn volmaakte onderhouding van de wet, „evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan.” Ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft.” Het heil dat de gelovige heeft in de tweede Adam Jezus Christus, is wel zo volkomen, zodat het hart er door gesteld wordt in aanbidding voor het aangezicht des Heeren. Het wordt dan ook steeds meer een roemen in Zijn kruis.

(Slot volgt)
Soest.

R. Kok.

Ontmoetingsdag te Sliedrecht op 5 mei 1975

DE MIDDAGSAMENKOMST

Eerst was er nog de pauze. Daarin werd de maaltijd gebruikt. Er was gelegenheid om kennis met elkaar te maken. Uiteraard waren er nieuwelingen, die nog niet eerder zo'n dag hadden meegemaakt. Vele anderen waren er al vaker geweest. Zij ontmoetten er oude en nieuwe vrienden en gebruikten de pauze voor onderlinge gesprekken. Als over de wegen des Heeren gesproken wordt — en dat gebeurde ook — en men elkaar daarin verstaat gaat de tijd gauw voorbij.

Zelf hebben we met verschillende bezoekers gesproken. Dat waren veelal mensen, die in een moeilijke kerkelijke situatie verkeren. Voor hen is zo'n ontmoetingsdag een oase in de woestijn van het kerkelijke leven. Er waren er, die geen lid meer zijn van een van onze kerken, soms omdat ze zonder meer zijn afgevoerd of omdat ze naar een ander kerkverband zijn overgegaan. Zij gevoelen toch nog banden met onze kerken en bezoeken daarom onze ontmoetingsdagen. We spraken met mensen, die een beroep wilden doen op onze predikanten om ook aan hun gemeenten te gedenken. Uit de gesprekken bleek, dat het dan nogal eens ging om gemeenten waar de laatste jaren een hele ommezwaai had plaats gevonden of waar slechts op weinig zondagen een predikant voorgaat in de dienst des Woords. We zouden hier uitvoeriger over kunnen zijn, maar laat dit genoeg zijn om vast te stellen, dat er in vele plaatsen grote geestelijke nood is. De middagsamenkomst begon precies om 2 uur.

Ds. R. Kok sr. opende deze. Hij liet zingen Ps. 37 : 2, las Johannes 14 : 1 - 10 en ging voor in gebed. Hij sprak over Johannes 14 : 16. Een samenvatting daarvan is als meditatie in het vorige nummer te vinden. Na zijn openingsrede liet Ds. Kok zingen Ps. 37 : 3.

Ds. H. C. van der Ent kreeg nu gelegenheid voor het uitspreken van zijn rede. Hij las Colossensen 1 : 13 - 20 en sprak over het eerste gedeelte van vs. 18: En Hij is het Hoofd des lichaams. Zijn rede droeg tot titel: Hoofd en lichaam. Ds. Van der Ent heeft zelf een verslag daarvan opge maakt, dat in het vorige blad is opgenomen. Na zijn rede liet hij zingen Ps. 27 : 5, 6 en 7. Tijdens het zingen werd er weer gecollecteerd.

Ds. M. C. Tanis sprak een slotwoord. Hij deed eerst enkele mededelingen. O.a. dat D.V. de volgende ontmoetingsdag zal worden gehouden op zaterdag 23 augustus a.s. Hij dankte hartelijk voor de aanwezigheid, waarin het medeleven wordt uitgesproken. Hij beval ons in de voorbode aan om het blad te vullen naar Schrift en belijdenis. Er zijn contacten gelegd. De nood bracht ons samen. Dat we daarmee komen voor Gods aangezicht. Het is een zegen van God, dat we ons gebonden gevoelen aan het Woord van God en de Gereformeerde belijdenis.

Hij las vervolgens 2 Timotheus 1 : 8 en daarover sprak hij.

Protesteren is een geboden zaak, maar daarmee zijn we niet klaar. Want wat houdt Paulus zijn geestelijke zoon voor- en daarmee ook ons? Schaam u dan niet der getuigenis onzes Heeren. Spreker wijst op de kanttekening, die zegt: dat is, de leer des Evangelies, waarin getuigd wordt wie onze Heere en Zaligmaker is, en hoe de Heere Zijn macht, wijsheid, rechtvaardigheid en barmhartigheid aan de mensen betoont.

We mogen er ons niet voor schamen, niet in onze woning, maar ook niet op ons werk, in de kerk, in de consistorie, op de kansels en op kerkelijke vergaderingen. Dat is primair geboden zaak in onze tijd.

Maar lijd verdrukkingen met het Evangelie. Er zijn er onder ons die van lijden weten. Er wordt veel geleden in de wereld.

Paulus zit in een cel. Zijn levenseinde is niet ver. Zijn geestelijke-zoon stond nog in de wereld en de kerk van zijn tijd, waarin dwaalgeesten en dwaalleraren waren en Satan als engel des lichts verleidend werkzaam was.

Lijd verdrukking. Dat is jezelf er voor over te hebben dat je figuurlijk getroffen wordt (letterlijk achter het ijzeren gordijn) door de vele pijlen die worden afgeschoten. Dat we veracht worden. Dat gezegd wordt, dat je vele eeuwen ten achter loopt. Dat je misschien een eenling bent in je kerkelijke gemeenschap.

Lijd verdrukkingen met het Evangelie. Dat wil zeggen: met een levende relatie met het evangelie, waarvan de inhoud is de gezegende Middeleeuwen. Die geleden heeft om de zonden van Zijn volk, maar ook voor de eer en naam en zaak van Zijn Vader. Daar heeft Hij Zichzelf voor over gehad. Hij kon alles, omdat Hij Zijn Vader hartelijk liefhad.

Niemand kan daaraan gelijk zijn. Maar wel iets ervan kunnen we beoefenen in het drukken van Zijn voetstappen en het achter Hem aankomen. Door de kracht van God. Die kracht wil God verheerlijken. Dat is tegen onze natuur. Het gaat om Gods naam en daarom moeten we Zijn voetstappen gaan drukken. Hij wil Zijn kracht in onze zwakheid verheerlijken.

Dat houdt Paulus Timotheus voor. Ge staát op een eenzame plaats. God wil u toerusten. Neem me zoals ik ben en maak me zoals U me hebben wilt. Als dat de gezindheid van ons hart mag zijn, door Zijn genade, dan zal ook het woord ons toespreken: Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid. Gij zult niet beschaamd worden. En in de wereld zult gij verdrukking hebben, maar heb goede moed, Ik heb de wereld overwonnen. Hij weet waar we wonen. Hij geve ons, dat we ons niet schamen om het getuigenis des Heeren. Hij geeft kracht om staande te blijven en te volharden in het geloof.

We zingen Ps. 68 : 17. Ds. Tapis gaat voor in dankgebed. Op verzoek van Ds. Tanis zingen we allen tenslotte staande, op de wijs van Psalm 134:

O Vader, dat Uw liefd' ons blijk;
O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk;
O Geest, zend Uwe troost ons neer;
Drieënig God, U zij al d'eer.

Hiermee was de negende ontmoetingsdag ten einde. De vele aanwezigen verlieten het kerkgebouw en ieder ging weer zijns weegs. Het was een goede dag. De Heere had het welgemaakt. Er waren goede woorden gesproken. De banden, die samenbonden, waren verstevigd. De vrienden en vriendinnen van „Bewaar het Pand” gingen gesterkt naar huis. We hopen van harte dat ook deze dag er toe moge bijdragen dat we samen de oude gereformeerde beginselen mogen bewaren.

Ook in uitwendig opzicht was er stof tot dank. Er was een hoge collecte. Er waren verschillende giften binnen. Zelf ontvingen we op die dag een gift van f 20,- en 2 giften van f 100,-. Door dit alles is de commissie van redactie van „Bewaar het Pand” in staat om de uitgave van het blad zonder financiële zorgen voort te zetten. Onze administrateur mocht een aantal nieuwe abonnees noteren.

We hopen van harte, dat we elkaar D.V. zaterdag 23 augustus a.s. weer mogen ontmoeten.

B.

HET EVANGELIE VAN CHRISTUS

26.

„Doch eer het geloof kwam, waren wij onder de wet in bewaring gesteld.” Maar het volk des Heeren leefde onder de wet toch ook door het geloof van Abraham. Zelfs de niet geestelijke kinderen tot op de dag van de wedergeboorte door een historisch geloof vanuit de heilsopenbaring. En nu lezen wij hier: „Doch eer het geloof kwam waren wij onder de wet in bewaring gesteld.

In Galatië werd door de prediking van het Evangelie het woord des geloofs gepredikt. Met de uitstorting van de Heilige Geest moest naar het bevel van Christus het Evangelie alle creaturen gepredikt worden. Terwijl het volk onder de oude dag door de ceremoniële diensten gewezen werd op de komst van de beloofde Zaligmaker. Maar heel veel Joden hadden genoeg aan de onderhouding van de ceremoniële wet om daarmee de wet der zeden te bevredigen. Zodat het geloof in de gekruiste Christus, Die door Zijn voldoening de verzoening had verworven en door de volmaakte onderhouding van de wet het recht ten eeuwige leven, was voor velen nog een duistere zaak. En dat was te begrijpen daar men in de onderhouding van de ceremoniële wetten, zelf als middelaar optrad om de verzoening met God en het recht ten eeuwige leven in orde te brengen. Van die godsdienstige zelfbediening waren zij echt niet zo gemakkelijk af te brengen, want dat deden zij in gehoorzaamheid aan een Goddelijke opdracht, die geheel menselijk in toepassing werd gebracht. Want als Mozes beschrijft de rechtvaardigheid die uit de wet is, zeggende: „De mens die deze dingen doet, zal door dezelve leven,” dan is dat vanuit de Schrift niet mogelijk met een blote onderhouding van de wet. Reeds bij Kaïn en Abel lag in het geloof het wezenlijk onderscheid, want de Schrift zegt: „Door het geloof heeft Abel een meerdere offerande Gode geofferd dan Kaïn, waardoor hij getuigenis bekomen heeft dat hij rechtvaardig was, also God over zijn gaven getuigenis gaf; en door dit geloof spreekt hij nog nadat hij gestorven is.” En met „dit geloof” wordt verstaan het geloof dat opkomt vanuit de innerlijke en levende geloofsgemeenschap met Christus, dat door de Heilige Geest gewerkt wordt in het hart. En daarover bekommert het geslacht van Kaïn zich niet.

„Doch eer het geloof kwam, waren wij onder de wet, in bewaring gesteld,” en daar sluit Paulus zich ook bij in. Hij hield zich in zijn eertijds ook vast aan de letter van de wet, zocht het geloof, dat door de liefde werkt, niet voor zijn hart en leven. En daarom te meer, daar hij door de genade van de Heere Jezus tot het geloof gekomen was, recht van spreken had en kracht om de tegenstanders daarvan te overtuigen.

De Heere had hen onder de wet in bewaring gesteld. Het was op zichzelf geen straf, want de ceremoniële wetten waren gegeven tot verheldering in het geloof dat naar de beloofde Messias heilbegerig uitzag. Het was bij de oprechten een blijmoedig en moedig bezig zijn in de onderhouding van de inzettingen des Heeren.

De Heere had hen door de onderhouding van

Zijn wetten in bewaring gesteld om hen bezig te houden in de dingen der eeuwigheid, opdat zij geen tijd zouden hebben voor de afgoden daar die allerwege onderhouden werden. En daar de Heere woonde onder de lofzangen Israëls was het zijn in de weg van de inzettingen des Heeren hen dierbaar. Hij hield hen in Zijn zorgende hand besloten „tot op het geloof, dat geopenbaard zou worden.”

Het geloof in de beloofde Zaligmaker om Hem in Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid te omhelzen, is een Goddelijke openbaring door de dierbare werkingen van Zijn Geest.

En al hebben wij die volheerlijke openbaring van stuk tot stuk in de Schrift, dan nog is het en blijft het door Gods Woord en Geest een openbaring in ons hart tot zaligheid. Wij kunnen toch alleen door Gods Geest geleid worden in de Waarheid om die te verstaan opdat wij er door vrijgemaakt zouden worden van de wet die ons allen door die openbaring van haar dienstbaarheid kan verlossen.

Al zoeken wij de onderhouding van de ceremoniële dienst niet, daar die tijd voorbij is, dan zijn wij daarom nog niet bevrijd van de dienstbaarheid der wet.

Het zal bezwaarlijk gaan kinderen Gods aan te wijzen die zich kort of lang niet kwamen schuldig maken aan het zoeken van de zaligheid in de werken van de wet. Want dat komt niet slechts van buitenaf tot ons, maar van binnenuit komt het op. En dat vanuit de wortel van onze eigengerechtigheid.

Het is mogelijk dat men vast zit in een wettische rechtzinnigheid en dat men jaar en dag daarmee leeft onder Gods kinderen, zonder door hen daarin vermaand te worden, daar de oefeningen van het leven er zo in gemist worden.

Met een wettische rechtzinnigheid kan het heel duidelijk gezegd worden hoe men bekeerd en geleerd moet worden tot zaligheid en het is niet meer dan een blote beschouwing. Maar vanuit de innerlijke beleving wordt gesproken vanuit het geheim en dat is vanuit de verborgenheid des geloofs, hoe het gaat. Hoe het hart de Heere bevindelijk leert kennen tot verbinding aan Hem en aan Zijn zalige dienst.

Bij de eerste gaat het zoals hij dacht dat het gaan zou en dat precies zo en niet anders. Wat bij de oprechten niet het geval is. Men komt niet tot het geloof in de vervulling van Gods beloften zoals men dacht dat het gaan zou en gaan moest. Toen Abraham met die gedachte kwam te staan voor de dood van een totale onmogelijkheid, sloeg hij de weg van de berekening in en zie, daar werd een kind geboren, maar vanuit de dienstbaarheid van de wet, wat door de Heere niet werd aangenomen als het door Hem beloofde kind. Abraham werd door de Heere van die droggrond afgebracht en terug gezet in de dood der onmogelijkheden, opdat Gods belofte haar vervulling zou bekomen in de weg van het wonder van Gods openbaring.

Van de mens uit wordt het altijd gezocht in de weg van berekening en daarvan kan het hart alleen door de Heere gezuiverd worden door te leven door Zijn Geest vanuit Gods volheerlijke heilsopenbaring in Christus. Het geloof leeft door de onderwijzingen van de Geest ook bij de voortgang uit de bron van Gods heilsopenbaring. Hierin wordt men nooit meester, maar wordt men wel steeds meer leerling.

Galaten 3 : 23

R. Kok.

Na de Generale Synode

8

We gaan verder met het onderwerp, dat aan de orde was, namelijk de evangelisatie.

Het is van belang kennis te nemen van „Ga”, uitgave van de deputaten. We hebben in het bijzonder het oog op „Ga in gesprek”, jaargang 5, no. 1. Als je dat nummer leest vraag je je wel af of dat nu allemaal Christelijk Gereformeerd is. We nemen een paar zinnen over: „Wij zijn om zo te zeggen ingebed in de boodschap van Gods genade. Wij dienen te getuigen van de hoop die in ons is. Richting gevend is onze levenshouding. Wij moeten (en mogen!) heenwijzen naar Christus. En dat doen we vaak meer met onze daden dan met onze woorden. We praten met elkaar over de olieboycot en het midden-

oosten. Over het televisieprogramma van gisteravond en het sterfgeval in onze kennissenkring. Als wij belijden dat Jezus Christus de Heere is van ons leven, dan is Hij dat van heel ons leven.” Het lijkt wel alsof dat allemaal zo vanzelfsprekend is. In deze geest: wij hebben het en zijn er en die anderen missen het. Dat gaat helemaal voorbij aan het feit, dat er in de kerk zo heel veel geesteloze belijders zijn.

Nog een punt. Indertijd was er een blad, genaamd „Branding”. De redactie werd gevoerd door een van de huidige evangelisatiemedewerkers, tevens ouderling in een grote stads-gemeente. In no. 1 van de 10e jaargang komt o.a. het volgende voor:

„Pas op wegversmalling. Aan de ene kant preken die de zonde en de verlorenheid benadrukken en Gods genade aanbieden aan diegenen die er waarlijk in geloven, gevolgd door preken die eindeloos vragen of de mens wel voldoende zondekennis heeft en of hij wel waarlijk gelooft, gevolgd door preken die benadrukken dat de mens uit zichzelf dit niet kan omdat hij te zondig is, etcetera. Aan de andere kant mensen die hun hele leven afblijven vragen of ze wel bekeerd zijn. Mensen die niet aan het avondmaal willen opdat ze zich geen oordeel eten en drinken. De oorzaak van dit alles is de vergeestelijking die verlamdend werkt op de **daadkracht** van de mens. De scheiding van lichaam en geest is volkomen **heidens**.”

Verder over Pornografie: „Ik wil deze wat boutebewering handhaven n.l.: er zijn predikanten en kerkeraden, die hun gemeentelieden **pornografisch** behandelen. De clan van doorgeleiden en waardiggemaakten regeert, maar **niet** met de gezindheid van Christus. Het einde is als de dominee zeer regelmatig de mens als verdoemelijk zondaar afschildert en de rest van het evangelie **vergeet**, behalve de hel en verdoemenis die aan het eind **lokkend** wachten. In de preek wordt regelmatig „geliefden” gezegd (met de bekende **wellustige L**). De simpele zielen die alles niet precies begrijpen, maar een beetje van de Heere Jezus houden, wordt duidelijk gemaakt dat ze er niet zijn omdat ze niet de **85 echte kenmerken** van het ware leven hebben meegemaakt. Wanneer een mens maar lang genoeg niet eet, gaat hij dood. Dat is **destructief**, dat noem ik **pornografie**. Zo ontstaan geestelijk passieve mannen en vrouwen, die zeggen: mag-het-eens-komenstaant-te-gebeuren. Triest als volwassenen zich geestelijk niet kunnen hanteren omdat „ze het nog **niet** ontvangen hebben”. De gemeente is geworden tot een **kudde slachtvee**, dat is destructie, dat noem ik **pornografie**. De pornografie van deze mensen is dat ze drijven op een aantal geestelijke kenmerken.”

Nog een aanhaling over het avondmaal. „De sporen van de **eenzijdigheid** van de Nadere Reformatie zijn nog steeds niet uitgewist. Er zijn gemeenten waar maar een paar „**uitverkorenen**” aan het avondmaal gaan. Zij zijn bekeerd, zij hebben iets meegemaakt, en daarop kunnen ze kennelijk **ongestoord teren** en avondmaal vieren. Intussen houden deze „**gevorderden** in het koninkrijk” de bekommerden die het zich niet durven toe-eigenen van de overgave af. Want als je niets meegemaakt hebt zoals die „doorgeleiden”... Avondmaal is geen intocht der gladiatoren, maar de binnenkomst der **rode-kruis-colonne**.”

Tot zover de aanhalingen uit „Branding”. Commentaar is overbodig.

We denken verder aan samenwerking op het gebied van de evangelisatie met andere kerken, waarmee we geestelijk niet overeenstemmen. Aan inschakeling van volksdansen, Youth for Christ, koffiebarns enz. Het is allemaal even bedenkelijk.

B.

Naar de katechisatie

(171) VAN HET GEBED (1)

Zo mogen wij door Gods goedheid na enige onderbreking van onze lessen door ziekte deze weer voortzetten, onder biddend opzien tot de grote Leermester, Die leert als machthebbende, door Woord en Geest!

We hebben besproken de WET DES HEEREN. Hebben wij door genade de Wet mogen zien en verstaan in haar geestelijke zin? „Uw gebod is zeer wijd”, zegt de dichter van psalm 119. En is die Wet voor u, gel. lezer(es) geworden een „lief-

de-wet”? Dat wordt zij voor ieder, die ontdekt wordt en zich schuldig leert kennen aan de overtreding van al haar geboden. Dan wordt ook geleerd, dat de wet de zondaar veroordeelt en naar Gods rechtvaardig oordeel de overtreding van haar moet straffen met tijdelijke en eeuwige straffen. Want de Wet levert de zondaar over aan de Goddelijke Justitia!

Nu kan de Wet zelf geen verzoening met God aanbrengen en geven. Maar naar zijn eeuwige wijsheid heeft God een weg der verzoening uitgedacht en geopend door de zending van Zijn Zoon, Jezus Christus, Die Hij verordeneerd heeft tot een Middelaar en Borg om voor een doemwaardig volk de schuld van de overtreding der wet te betalen en de straf te dragen en uit te boeten, zoals Christus dat heeft gedaan.

Door de oefeningen van het ware geloof wordt dit allerzaligste heilgeheim gekend. De gerechtigheid Gods eist volkomen betaling. Maar nu is het niet tegen die gerechtigheid Gods en tegen de wet, dat die betaling geschiedde door een ander, mits deze aan de bepaalde vereisten der gerechtigheid Gods als Middelaar kon voldoen. Onze Heidelberger verklaart dit zo schoon in Zondag vijf en zes. Daarom moest zulk een Middelaar waarachtig en rechtvaardig mens zijn, maar tevens ook waarachtig God! Is de wet nu door Christus volkomen vervuld en haar vloek betaald, zij is daardoor niet vernietigd of afgeschaft, zoals we eerder hebben besproken. De wet blijft onmisbaar als „kenbron” der ellende, waardoor Christus noodzakelijk wordt. Maar zij blijft ook noodzakelijk voor de levendgemaakte zondaar als „leefregel der dankbaarheid”. Want het geestelijk leven FUNCTIONEERT overeenkomstig de wet als richtsnoer. En wel in deze zin, dat de wet des Heeren als een LIEFDE-WET wordt gekend en bemind. „Hoe lief heb ik Uw wet”. Psalm 119.

Nu hebben echter Gods kinderen hier nog slechts een „klein beginsel” dezer nieuwe gehoorzaamheid. Want de heiligmaking is aan deze kant van het graf ten dele! De begunadigden houden immers nog tot hun smart de nawerkingen over van de oude natuur, zoals ook Romeinen zeven verklaart. Het is de strijd tussen „vlees” en „geest”. Vandaar dat in het vragenboekje van Hellenbroek en andere op de les van „de wet des Heeren” volgt „van het gebed”. Dat is het schone verband.

De eerste vraag in hoofdstuk 19 van Hellenbroek „van het gebed” luidt: Is het gebed noodzakelijk? En dan is het antwoord: Ja, het is een middel tot verkrijging van hetgeen God geboden heeft. Psalm 50 : 15.

Het gebed is dus een „middel”. De Heere wil geven, wat Hij bepaald heeft, hetgeen noodzakelijk is ten opzichte van onze tijdelijke en geestelijke nooddrift. De bidder kan wel vragen om „rijk” te worden, maar dat gaat verder dan de „lichamelijke” nooddrift. De spreukendichter heeft het immers over de bloedzuiger, die twee dochters heeft: geef, geef! Deze drie dingen, zo lezen we verder, worden niet verzadigd, ja, vier zeggen niet: het is genoeg.”

Agur verstond dit en vroeg dan ook slechts: „armoede of rijkdom geef mij niet, voed mij met het brood mijns bescheiden deels.” (Spr.30 : 8). En de Heere Jezus legt in Zijn volmaakte gebed van het „Onze Vader” op de lippen van Zijn discipelen de bede: „Geef ons heden ons dagelijks brood.”

De Heere wil dus geven ieder zijn „bescheiden deel”.

Het communistisch beginsel en het hebzuchtig bestaan van de mens wil altijd meer! Onze weelde-tijd getuigt daarvan, al zien we, dat deze wel eens zijn hoogtepunt kon bereikt hebben! Het gebed is een „middel”. Het heeft in zichzelf geen enkele waardigheid of verdienste. De Heere geeft de verhooring niet om ons gebed, maar wel naar Zijn belofte op het gebed en wel, wanneer dat gebed mag zijn „met hartelijke zuchten”, zoals we lezen in Zondag 45, of zoals vader Hellenbroek zegt „onder een heilige gestalte van het hart.”

Er is helaas zoveel „lippen-taal” ten deze. De Heere zegt in Jesaja 29 : 13: „Daarom dat dit volk tot Mij nadert met zijn mond en zij Mij met hun lippen eren, doch hun hart verre van Mij doen.”

De vraag kan gesteld worden: mag een onbekeerd mens eigenlijk wel bidden? Men beroept zich dan op de tekst: „God hoort de zondaars

niet." Maar dat moet in zijn juiste verband verklaard worden. Hier wordt bedoeld zondaren, die bidden en tegelijk aan zonden vasthouden. Die hoort de Heere niet. Anderzijds lezen we van Petrus, dat hij tot Simon de tovenaars zocht: „Gij hebt geen deel of lot in dit woord, want uw hart is niet recht voor God. Bekeer u dan van deze uwe boosheid en bid God, of misschien deze overlegging uws harten vergeven werd." (Hand. 8 : 21 en 22).

Wat nu zijn de vereisten van het gebed, dat Godde aangenaam is?

Onze Heidelberger noemt deze in Zondag 45 op vraag 117: „Eerstelijk, dat wij alleen de enige ware God, Die Zich in Zijn Woord ons geopenbaard heeft, om al hetgene, dat Hij ons geboden heeft te bidden, van harte aanroepen. Ten andere, dat wij onze nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het Aangezicht Zijner majesteit verootmoedigen. Ten derde, dat wij deze vaste grond hebben, dat Hij ons gebed, niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christus wille zekerlijk wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft."

„De enige ware God aanroepen, Die Zich in Zijn Woord ons geopenbaard heeft."

Christus sprak tot de Samaritaanse vrouw: „Gijlieden aanbidt, wat gij niet weet; wij aanbidden, wat wij weten." En: „de ure komt en is nu, wanneer de ware aanbidders de Vader aanbidden zullen in geest en waarheid; want de Vader zoekt ook dezulken, die Hem also aanbidden."

Hellenbroek vraagt: mag men geen engelen of heiligen aanbidden? En dan is zijn antwoord: neen; hun komt die eer niet toe en zij weten van ons niet. Wij weten, dat Rome wel de heiligen aanbidt. Maar de Schrift leert ons duidelijk o.a. in Jesaja 63 : 16: „Want Abraham weet van niet en Israël kent ons niet."

Noodzakelijk is dus, dat wij een beginsel van ware Godskennis ontvangen. Dat werkt Gods Geest in de levendmaking van de zondaar. Dan leert men iets verstaan van de heiligheid en rechtvaardigheid Gods. Men wordt vervuld met heilige eerbied en diep ontzag voor het Goddelijke Wezen. Dat is niet de „slaafsche" vrees. Die heeft angst voor God. In de „kinderlijke vrees" openbaart zich een ootmoedig erkennen van den Heere als Dië God, Die met schuldigen te doen wil hebben. Het beginsel van de ware Godskennis houdt ook in een recht besef van Gods genade en barmhartigheid, waardoor de ontdekte „goede gedachten van God krijgt en slechte van zichzelf". Dan komt er een ootmoedig en kinderlijk toevluchtnemen tot de Heere.

Het is een beginsel van WARE kennis, uit Gods Woord. Velen hebben van God een vleselijke voorstelling. Bijv. zo zegt men: God is liefde, terwijl men nooit enige indruk heeft van Gods rechtvaardigheid.

Smeken we dat beginsel van ware kennis Gods, zoals de tollenaar in de tempel mocht ontvangen en uitriep: „O God, wees mij zondaar genadig."

En vraag Gods kind om meerdere kennis van den Heere en van zichzelf. In Hosea 6 : 3 belijdt de kerk: „Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen om den Heere te kennen; Zijn uitgang is bereid als de dageraad."

E.

V. L.

Schepping en evolutie

1a

Dat de evolutietheorie steeds aannemelijker wordt voor aanhangers van de evangelische leer in het algemeen en voor gereformeerde belijders in het bijzonder, is een feit, dat nauwelijks bewijs behoeft. U hoeft alleen maar enkele kerkelijke publikaties of godsdienstige tijdschriften door te lezen, en u zult zien, dat dit zo is.

Dit betekent niet, dat iedereen gelukkig is met deze situatie. Veel christenen zouden graag geloven, dat de Bijbelse leer over de schepping juist is, maar zij voelen, dat de wetenschappelijke bewijzen ten gunste van de evolutietheorie te overstelpend zijn om nog langer vast te houden aan het traditionele standpunt over de schepping.

Het is onnodig te zeggen, dat zo'n afwijzende houding zeer schadelijk is voor het welzijn van de kerk. Het heeft een verlamdend effect op de christelijke gemeenschap. Het veroorzaakt onzekerheid en verhindert het doeltreffende getui-

de kerk van dit minderwaardigheidscomplex bevrijd wordt en weigert zich te laten intimideren door de ten onrechte zo genoemde aanspraken van de wetenschap. Want laten we dit nooit vergeten: de evolutie is een theorie, die nooit aangetoond is, of ooit aangetoond zal worden. De evolutie is een geloof, een wereld- en levensbeschouwing. Daarom is het misschien beter om te spreken van evolutionisme.

Om het openlijk te zeggen: De evolutietheorie is De Leugen der tijden. De evolutie is geïnspireerd door satan, de leugenaar van den beginne. Daarom zou de evolutie, als ze dat kon, God vernietigen. Dit is natuurlijk onmogelijk, maar wel worden er mensen door vernietigd.

Julian Huxley, een der profeten van deze zielsverwoestende filosofie zegt: „De evolutietheorie maakt het, als ze consequent aanvaard wordt, onmogelijk om de Bijbel te geloven." Een der voorzitters van de Amerikaanse vereniging tot bevordering van het Atheïsme zegt: „De afstamelingen van apen hebben geen Verlosser nodig." Of, wat fraaiër gezegd door H. G. Wells: „... als de mens evolueerde... dan zakt het hele historische bouwsel van het christendom... het verhaal van de eerste zonde en de reden voor een verzoening — als een kaartenhuis ineen." (Geciteerd door G. B. Hardy: Countdown, A Time to Choose, p. 58).

Een van de meest doeltreffende en bruikbare manieren om de beweringen van de evolutionisten tegen te gaan is eerst eens goed te bekijken, wat God zegt over de oorsprong van alle dingen. Met andere woorden: wij moeten de leer van de schepping bestuderen. Zo'n studie is om verscheidene redenen erg belangrijk. In de eerste plaats staan alle leerstukken van de Schrift in betrekking tot elkaar. Schepping, val en verlossing zijn aan elkaar verbonden. De leer van de schepping leert ons, dat de mens volmaakt was geschapen, zonder zonde. Wij moeten dit weten, omdat we anders God de schuld zullen geven van onze verdorvenheid. Wij moeten weten van welke hoogten van heerlijkheid wij zijn gevallen, zodat we niet het idee krijgen, dat onze huidige ellendige staat normaal is.

De leerstukken van de Schrift vormen een eenheid. Daarom, wanneer men één leerstuk aanvalt, valt men ze alle aan. Wanneer we eenmaal één leerstuk ontkennen of verzwakken, zijn de andere ook niet langer veilig meer. Als wij het Bijbelse verslag van een volmaakte schepping verwerpen en in plaats daarvan geloven, dat wij ontwikkeld zijn uit een soort dier, dan is de verlossing iets, wat God ons verschuldigd is, aangezien onze zondige natuur een overblijfsel is van onze dierlijke oorsprong. Dan is onze zonde in werkelijkheid Gods schuld en niet de onze. In feite verdienen wij krediet, omdat wij zover boven de rimboe en het boeren erf uitgerezen zijn.

Een andere reden voor de bestudering van het leerstuk der schepping is, dat het de basis van de zedenleer is. Herhaaldelijk vermeldt de Bijbel de Schepper-schepsel verhouding. Wij zijn God eer en gehoorzaamheid verschuldigd, omdat Hij ons maakte. Het christendom is een autoritaire godsdienst. Als God spreekt, moet de mens gehoorzamen. Het wordt de mens niet toegestaan vragen te stellen; alles wat van hem gevraagd wordt is strikte gehoorzaamheid. De Tien Geboden zijn verplicht voor alle mensen, niet omdat ze toevallig een sociaal aannemelijke manier van leven geven, maar omdat ze inzettingen van de Schepper zijn.

C. P.

N.B. Ds. C. Pronk te Grand Rapids schreef indertijd artikelen over schepping en evolutie in The Messenger, het kerkelijk orgaan van de kerken, die nu Free Reformed Churches in N.A. genoemd worden. Hij stelde ze te onzer beschikking voor opname in ons blad. We zijn hem daar dankbaar voor. Anneke Bor-Breman vertaalde ze welwillend. Ook een woord van dank aan haar adres is op zijn plaats. Ds. Pronk heeft de vertaling nagezien en slechts hier en daar een kleine wijziging aangebracht.

Het gaat om 4 artikelen, genummerd 1 tot 4. Ze zijn wat te lang om in z'n geheel in „Bewaar het Pand" te worden opgenomen. Daarom splitsen we ze in tweeën. We houden ons aan de nummering van 1 tot 4, maar voegen er een a of b aan toe om duidelijk te maken of we te maken hebben met het eerste of tweede gedeelte van een artikel.

OPMOETINGS-DAG

D.V. ZATERDAG 23 AUGUSTUS A.S.

De plaats van samenkomst staat nog niet vast. Wie er zullen spreken is nog niet vastgesteld. We hopen daaromtrent tijdig mededelingen te kunnen doen.

Dit berichtje wil er toe opwekken genoemde zaterdag vrij te houden en met anderen samen voorbereidingen te treffen voor het bijwonen van deze tiende ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van „Bewaar het Pand".

Laten we hierbij niet vergeten, dat we afhankelijk zijn van de zegen des Heeren en van Zijn sparende hand.

B.

ABORTUS en DIA

Een drietal kerken t.w. de Gereformeerde Gemeenten, de Oud Gereformeerde Gemeenten en de Gereformeerde Gemeenten in Nederland hebben zich gezamenlijk, via hun deputaten voor correspondentie met de Hoge Overheid, tot de bijzondere commissie voor abortuswetgeving uit de Tweede Kamer gewend, zo hebben wij in het R.D. kunnen lezen.

Misschien wordt door menigeen naar voren gebracht: wat helpt dit nu allemaal, alles gaat toch gewoon door enz. Het moet evenwel ons aller instemming hebben dat de kerk — al is het slechts een zeer klein percentage — in deze spreekt, en wijst op deze door de Schrift ongeoorloofde praktijken.

Het leven is een geschenk Gods en op grond van Zijn Woord dient met alle ernst tegen de moderne kindermoord op grote schaal geprotesteerd te worden. Legalisering d.i. het rechtsgeldig maken van de abortus bevordert het doden van ongeboren kinderen en brengt met zich mede dat Gods Wet al meer uit het leven gebannen wordt.

In de „Reformatie" 25-1-'75 lazen wij:

„Wij vechten — lijkt het wel — voor een verloren zaak, omdat de meerderheid nog wel de nood, maar niet over schuld wil klagen".

De nadruk valt in de meeste gevallen meer op de nood van een zwangere vrouw of meisje, dan op de nood der ziel die voor een eeuwigheid geschapen is. Het heilige, strenge recht Gods wordt gebogen naar de rechten van de mens, zoals ook de prediking thans hoe langer hoe meer tendeert in de richting van sociale, economische gerechtigheid en des mensen waardigheid.

Dit alles nu tekent onze diepe val in ons verbondshoofd Adam, wat ondertussen ook al meer ontkennd of verduisterd wordt.

Wij achten ons niet bevoegd op de medische aspecten in te gaan, doch menen dat Dr. van der Does het voldoende duidelijk weergeeft als hij bijvoorbeeld zegt:

„Er is geen wezenlijk verschil tussen het doden van leven binnen of buiten de moederschoot".

In het maandblad „Dia", „waarop", volgens de omslag, „al onze kerkeraden door een initiatief van jeugddeputaten geabonneerd zijn", wordt zowel de handtekeningenactie als de inhoud van de brochure „Redt het ongeboren kind", veroordeeld.

Er wordt in het bewuste artikel (Dia April '75) wel gesproken over „het fundament van gehoorzaamheid aan God en liefde tot de naaste", maar de inhoud laat duidelijk merken, dat in feite vanuit de moderne maatschappij-visie geredeneerd wordt.

Van de hierboven genoemde brochure wordt o.a. gezegd: „dat deze niet veel verder komt dan een uitstalling van de gruwelen der opzettelijke zwangerschaps-onderbreking" en, „dat het niet zo moeilijk moet zijn, een even emotionele en sterk gekleurde folder samen te stellen waarin juist een verruiming van de mogelijkheden tot abortus worden gepropageerd"....

Verder wordt de brochure: een gemiste kans, principieel en praktisch een misgreep genoemd. We missen inderdaad in de brochure „Redt het ongeboren kind", het principiële, het getuigenis der Schrift. Niettemin wordt in volle ernst geprotesteerd tegen de ophanden zijnde „verruiming van de mogelijkheden tot opzettelijke zwangerschapsonderbreking", tegen een verruiming van het doden van echt menselijk leven.

Dit laatste nu, het destructief aantasten van echt leven wordt in „Dia" volkomen genegeerd. De nood en niet de schuld (overtreding van het 6e

gebod) wordt beklemtoond als we in „Dia” vinden:

„Ook zullen we kunnen lezen hoe vrouwen en meisjes door een ongewenst kind lichamelijk en geestelijk ten gronde gingen”.

Heeft de schrijver er wel eens bij stil gestaan dat diezelfde vrouw of het jonge meisje in geval van abortage, levenslang gekweld kan worden door het besef een kind vermoord te hebben?

Valt niet veel meer te vrezen dat ons volk moreel en geestelijk ten gronde gaat omdat met Gods Woord en Heilige Wet steeds minder rekening wordt gehouden? Dat de kerk (we denken aan de H.C. Zondag 40) op een enkele uitzondering na, in dit opzicht geen principieel geluid meer laat horen. Ook „Dia” niet!

Wij spraken laatst met Ds. v. d. Ent over deze ontstellende zaken en hij wees hierbij op Ps. 139, op dat wonderlijke borduursel Gods, wonderbaarlijk, in het verborgene gemaakt. Hij vroeg ons wanneer is b.v. een vrouw aan een borduurwerk begonnen? Wel, zeide hij: bij de eerste steek.... Abortus Provocatus is niets anders dan provocerend, uitdagend, het werk Gods aanranden!

En om nu dit „dilemma” te voorkomen adviseert „Dia”: „Onder andere houdt dit in dat steeds weer gewezen wordt op de middelen waarover we heden ten dage beschikken”. Zelfs wordt er aan toegevoegd: „Het is ontstellend te vernemen hoe door onkunde of gemakzucht deze anticonceptiva (voorbodsmiddelen) worden genegeerd juist daar zij veel ellende kunnen voorkomen.”

Ontstellend dat we dit in een Chr. Geref. Jeugdblad moeten lezen. We spreken tegenwoordig niet meer, naar de Schrift, van kinderzegen, maar van ellende.... omdat we niet meer weten: hoe groot onze ellende is.

„Dia” wijst niet op de Schrift maar: „op reklame-deskundigen die zich het hoofd moeten breken hoe zij het beetje verantwoordelijkheidsbesef moeten aanwakkeren”. Dia legt het zwaartepunt op het voorkomen, echter dusdanig dat overspel er door bevorderd wordt.

„Dia” is tot stand gekomen om te voorkomen dat jonge mensen tussen 20 en 35 jaar, „tussen de wal en het schip zouden vallen”.

Met een dergelijke beschouwing over abortus is dit nu net het geval en worden heel wat jongeren juist voor de grootste problemen geplaatst, zelfs in gewetensnood gebracht.

Hier ligt o.i. een taak voor Jeugddeputaten die ten slotte voor de inhoud van „Dia” verantwoordelijk zijn.

A. B.

DE PREDIKING VAN DE NADERE REFORMATIE

18

We hebben in ons 8e artikel weergegeven wat Dr. Bienen in zijn proefschrift mededeelt omtrent tegen- en voorstanders van de klassifikatiemethode. Het blijkt duidelijk dat mannen van naam en vertrouwen tot de voorstanders gerekend moeten worden. Dat mag wel tot voorzichtigheid manen bij de beoordeling. We hebben er al eerder op gewezen, dat iemand die niet eensgeestes met de mannen van de Nadere Reformatie is niet op een rechte wijze hun geschriften kan beoordelen.

Dr. Bienen komt tot een tegenstelling tussen deze mannen en Calvijn. Maar is dat terecht? Was er een principieel verschil in inzicht tussen hen? Er is wel verschil in tijd en omstandigheden. Dat mag en moet in rekening worden gebracht. We kunnen dat ook zien in onze belijdenisgeschriften. De Nederlandse Geloofsbelijdenis is uit de dagen van Calvijn. De Dordtse Leeregels zijn uit de tijd, toen de Nadere Reformatie opkwam. De wijze waarop beleden wordt in de DL is anders dan in de NGB. Maar dat raakt niet de wezenlijke inhoud, alsof er een koerswijziging zou zijn. Onze belijdenisgeschriften ademen dezelfde geest. Ze zijn gegrond op Gods Woord en dat zegt genoeg. Dat zegt alles.

Calvijn zocht de Schrift te laten spreken en dat was ook bij de mannen van de Nadere Reformatie het geval. In Calvijns dagen kwam de kerk uit haar dwalingen op het gebied van de leer weer zuiver te voorschijn. In later dagen kwam er weer verval. Wat bleef er over van het werk Gods in de Reformatie-tijd. Het was meer dan

nodig om te waarschuwen. Er was een zuivere leer nodig, maar ook een rechte beleving van de waarheid, het werk Gods in het hart. Vandaar de praktische werken van de mannen uit de tijd van de Nadere Reformatie.

Wat toen nodig was kan in onze dagen ook niet worden gemist. Het lijkt wel of men genoeg heeft aan een geloof dat de wezenlijke kenmerken van het ware geloof mist. Dat is niet vreemd. Wanneer de mens in rust leeft wil hij niet graag verontrust worden. Bij de arbeid in de gemeente blijkt dat voortdurend. Al deugt er niets van de gronden waarop men bouwt wil er zich niet van laten afbrengen. Wat blijkt altijd weer hoe blind en vijandig de mens is.

Het is vooral in onze dagen wel nodig, dat er onderscheidend gepreekt wordt, waarbij het kostelijke van het snode gescheiden wordt. Daarvoor is wel Geesteslicht nodig. Het echte en het niet-echte kan veel op elkaar lijken, maar toch is er een wezenlijk onderscheid. Als dat door alle hoorders van het Woord beseft werd en de mensen eerlijk met hun ziel wilden omgaan zou het gebed vermenigvuldigd worden. Dan zou de bede opstijgen: Heere, zie of bij mij een schadelijke weg is en leid mij op de eeuwige weg. De Heere maakt oprecht en bang voor zelfbedrog.

Het gaat hier om belangrijke zaken. Het evangelie moet gepredikt worden. Daar zijn we het van harte mee eens. De Heere wil dat Woord door Zijn Geest gebruiken om zondaren in het hart te grijpen en de Zijnen te onderwijzen op de weg des levens. Als we lezen wat Dr. Bienen schrijft krijgen we de indruk dat hij het werk van de mens wel heel sterk op de voorgrond plaatst. In ons 9e artikel hebben we Dr. Bienen laten spreken.

We moeten met de werkelijkheid van de doodstaats van de mens ten volle rekening houden. De nodiging gaat uit, maar er is niemand die naar het evangelie luistert, hoe dringend en welmenend het ook gepredikt wordt. Niemand heeft er belangstelling voor. De mens is horende doof en ziende blind. De noodzakelijkheid van het werk van de Heilige Geest blijkt duidelijk. Dat werk is onwederstandelijk. Het evangelie komt tot mensen, die onder de wet zijn, verdoemelijk voor God. Het hart moet worden geopend. De mens moet tot zichzelf komen. Er is niemand, die in Christus gelooft dan zij die daartoe bereid worden door de Heilige Geest.

W. Teellinck schrijft daar mooi over in zijn pas weer verschenen boek: Nieuwe Historie van de oude mens. Laten we toch waken om niet verward te raken in de strikken van een denkbeeldig geloof. Dan kunnen we menen rijk en verrijkt te zijn en we weten niet, dat we arm en ellendig zijn. We kunnen ons hele leven menen te zullen ingaan in de rust en te laat bemerken, dat we het ware geloof missen.

We hopen later nog wel iets uit het werk van Teellinck over te nemen. Wat deze schrijft over bekering enz. is in onze dagen nog even belangrijk als in zijn tijd.

Dr. Bienen ontwikkelt bezwaren tegenover enkele kernaspekten van het gebruik van de klassifikatiemethode in de prediking van de Nadere Reformatie. Zie onze artikelen 10 en volgende.

Zijn eerste bezwaar geldt de (onder)scheiding van verklaring en toepassing. Zijns inziens is de prediking van het Woord van God van meetaf aan gericht op de mens en een gezagvolle oproep tot geloof aan ieder die haar hoort. Dit moet volgens de schrijver de vorm en opbouw van de preek bepalen. De scheiding van verklaring en toepassing werkt z.i. ook in de hand, dat men gaat onderscheiden tussen een zgn. historisch geloof, dat is een bloot verstandelijk instemmen met de uiteengezette tekstwaarheid en een zaligmakend geloof, wat daar gevonden wordt, waar men gevoelig, geroerd mee kan komen in één der stadia op de weg van de doorleving van het heil, die in de toepassing worden behandeld.

Bij deze opvatting moet de prediking wel erg verschromen. De mensen worden gemakkelijk gerustgesteld en voor Gods kinderen ontbreekt alle onderwijs.

GEREFORMEERDE SOCIALE AKADEMIE TE EDE

Het bestuur van de Akademie belegt op D.V. zaterdag 7 juni 1975 opnieuw een studie-ontmoetingsdag in het conferentiecentrum „De Aker”, Kerkplein 4 te Putten. Aanvang 10.30 uur.

Naast informatie over de Akademie wordt het onderwerp behandeld: „COMMUNISME ALS RELIGIE”.

Referent: Prof. C. Veenhof te Kampen.

Aanmelding — liefst vóór 2 mei 1975 — bij de secretaris: W. Huizer, Postbus 9019, Dordrecht. Verdere informatie wordt u dan toegezonden.

BEVRIJDINGSDIENST TE SCHIEDAM

Op maandagavond 5 mei zal D.V. in de Hoeksteenkerk te Schiedam (B.K. laan hoek Warande) een herdenkingsdienst van de bevrijding gehouden worden. Deze dienst is voorbereid door de Chr. Geref. Kerk en de Geref. Bond ter plaatse. Ds. W. van Sorge hoopt deze uurdienst te leiden. Er zal gekollekteerd worden voor de Ondergrondse Kerk. Aanvang kwart vóór acht. Wie met ons de daden des Heeren wil gedenken is welkom.

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

„Gideon” 44

„En hij deed het volk afgaan naar het water. Toen zeide de HEERE tot Gideon: „Al wie met zijn tong uit het water zal lekken, gelijk als een hond zou lekken, dien zult gij alleen stellen; desgelijks al wie op zijn knieën zal bukken om te drinken”.

Toen was het getal dergenen, die met hun hand tot hun mond gelekt hadden, driehonderd man, maar alle overigen des volks hadden op hunne knieën gebukt om water te drinken”.

Richt. 7:5, 6

De HEERE wilde dus het volk beproeven. Als de HEERE dat doet, dan gaat het er nauw naar toe. Daar zijn er velen, die daar niet van houden. Doch er zijn er ook, die daar wel van houden. Ik denk hier aan Psalm 26:2. Daar staat in de grondtaal hetzelfde woord: Proef mij HEERE, en verzoek mij, toets mijn nieren en mijn hart. David wilde dus dat de HEERE hem proefde. Allen die oprecht zijn voor het aangezicht des HEEREN, willen door de HEERE beproefd worden. Een huichelaar wil dat niet. Want hij weet, dat als de HEERE dit doet, dat hij dan door de mand gaat. Doch die nu bang zijn van zelfbedrog, willen het wel. Want het gaat om de Naam en de eer des Heeren en om hun eeuwig welzijn. Ja vrienden, er staat heel wat op het spel. Denkt er maar goed over na.

Gideon deed het volk afgaan naar de beek. Dat zal het volk op zichzelf geen bijzonderheid hebben gevonden. Het was inmiddels volop dag geworden. De oosterse zon brandde heet. Zij hebben allemaal dorst gehad. Een zeer begrijpelijke zaak. Zij moesten nu hun dorst gaan lessen, voor ze ten strijde zouden trekken. Want als straks de strijd ontbranden zou, dan zouden zij daar zo geen tijd voor hebben. Jullie kunnen het dus wel begrijpen, dat iedereen de heuvel afgevlogen is, om zich aan dat heerlijke water te goed te doen. Doch nu zou het aankomen op de manier van drinken. Toen zij bij het water aangekomen waren zeide de HEERE tot Gideon (het volk wist de manier waarop de HEERE het wilde beproeven niet): Al wie met zijn tong uit het water zal lekken, gelijk als een hond zou lekken, dien zult gij alleen stellen; desgelijks al wie op zijn knieën zal bukken om te drinken.

Wanneer allen drinken, dan doet men dat op twee manieren. Er zijn er die staande water met de hand scheppen, dit haastig naar hun mond brengen, en daaruit lekken, gelijk een hond lekt. Er zijn er ook die rustig op hun knieën gaan zitten om te drinken, om zich met volle teugen te goed te doen aan dat kostelijke vocht.

Nu moeten beiden door Gideon apart gesteld worden, en dan krijgt men twee groepen. De ene groep was driehonderd man groot. En de andere groep, bestaande uit mensen, die op hun knieën waren gaan zitten, om alzo hun dorst te lessen. Deze groep bestond uit zeven en negentig honderd man. En deze nu moesten allemaal worden weggestuurd.

Mogelijk vragen jullie: Waarom moesten nu die zeven en negentig honderd worden weggestuurd en waarom bleven er maar driehonderd over, die door de Heere werden goedgekeurd om de strijd te strijden?

Dat zit in de manier van drinken. Want deze proef was niet willekeurig. Neen, de HEERE wist wat Hij deed. De eersten (300) die haastig het water met de hand naar de mond brachten en alzo lekten, waren mensen die geen tijd hadden om te gaan zitten. Zij wilden zich niet eerst rustig te goed doen aan dat kostelijke water. Neen, daar waren zij te vurig voor om te strijden. Zij verloochenden zichzelf en wilden zo de strijd wel in.

De anderen daarentegen waren ook wel moedig, maar niet „warm” genoeg, om het voor de zaak des HEEREN op te nemen. Zij dachten eerst aan zichzelf. Zij wilden eerst zich eens rustig te goed doen aan dat water, en daarom gingen zij op de knieën zitten. De strijd kwam later wel. Zij beoefenden dus de zelfverloochening niet en daarom werden zij weggestuurd.

Hier liggen ook lessen in voor jonge mensen. En niet alléén voor jonge mensen. Want er zijn er ook nu nog, die de Heere wel willen dienen, moedig en dapper, doch die eerst denken aan zichzelf. Daarom hebben ze vandaag geen tijd en morgen ook niet, omdat men nog eerst dit moet doen en dat moet doen, en de strijd, die elk ogenblik gestreden moet worden, stelt men uit tot later datum. Zij zijn niet vurig van geest. Ik denk hier aan die man, die tot Jezus zeide: Heere, ik zal U volgen, overal waar Gij henen gaat, doch sta mij toe, dat ik eerst mijn vader begrave (Mt. 8 : 21), of: dat ik afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn (Lc. 9 : 61). Doch Jezus zegt tot hen, dat zij niet bekwaam zijn tot het koninkrijk Gods.

Zouden wij, jongens en meisjes, bekwaam bevonden worden voor het koninkrijk Gods? En niet, als we door mensen gekeurd worden, maar als de Heere ons gaat beproeven. Want het kan wezen dat mensen ons goed keuren en dat de Heere ons afkeurt. Het kan wezen dat een dominee, of een ouderling, of een kind van mij goedkeurt en dat de HEERE mij toch afkeurt.

Als je nu jezelf goedkeurt, dan keurt de Heere jullie zeker niet goed. Ik geloof dit wel met nadruk te moeten zeggen. Want het geslacht van die rijke jongeling is nog lang niet uitgestorven. Hij heeft een hele grote nakomelingschap gekregen. Hij keurde zichzelf wel goed. Ja, dat ligt de mens van nature, om zichzelf wel goed te keuren. Wie wil er nu afgekeurd worden? Dat wil in normale omstandigheden immers niemand?

Doch, die door de Heere eerlijk zijn gemaakt, die keuren zichzelf af. Want die komen er achter, wat de Heere vraagt en waar de Heere recht op heeft. En dat is het volmaakte. De totale verloochening van zichzelf. Het Hem volkomen willen dienen, met een geheel overgegeven hart. Zij zouden hun leven wel restloos in de dienst des Heeren willen besteden. Zij zouden wel heilig voor God willen leven. Alle vijanden willen bestrijden, om des Heeren wil. Doch wie kan dat volbrengen. Dat kan uit en van zichzelf niemand. Zelfs Paulus kon dit niet. Die moest getuigen in Rom. 7: Als ik het goede wil doen, dan ligt het kwade mij nabij. Het goede dat ik wil, doe ik niet en het kwade dat ik niet wil, dat doe ik. Ik ellendig mens. Paulus keurde dus zichzelf niet goed. Dat deden die driehonderd ook niet. Maar de Heere keurde hen goed. En daar komt het op aan. Misschien vraagt wel iemand: En wanneer word ik nu door de Heere goedgekeurd? Ja, dit is een belangrijke vraag.

Ik hoop dat deze bij jullie allemaal leeft. Als die echt bij jullie leeft, is het een bewijs, dat je ten opzichte van je verhouding tot de Heere, geen onverschillige houding aan neemt. Als dat het geval zou zijn, weet dan bij voorbaat, dat je door de Heere afgekeurd wordt. Daar moet je echt niet licht overdenken. Want als je voor de Heere te licht bevonden wordt, dan ben je gelijk aan het kaf, dat de wind henendrijft en dat met onuitblusselijk vuur verbrand wordt. Velen trekken zich daar niets van aan. Die kom je in allerhande kringen tegen. In de wereld, buiten de

zijn ze volop te vinden. Maar in de kerk kom je ze ook met bosjes tegen. De één zegt: Het is zo ver nog niet. De ander zegt: Het zal wel wat meevallen. Een derde zegt: Het is allemaal bangmakerij van een „zware” dominee, het is heus zo erg niet. Ik geloof, en dan komt het best in orde. Doch men gaat inmiddels rustig op de ingeslagen weg voort, die uitloopt op het eeuwige verderf. Daarom vrienden, neem bovenstaande toch ter harte. Je eeuwig wél is er mee gemoeid. Weet je wanneer je door de Heere goedgekeurd wordt? Wanneer er liefde in je hart tot de Heere woont. Dat is eigenlijk het enige wat de Heere vraagt. Liefde, echte, oprechte liefde. Liefde, die niet zichzelf zoekt. Liefde, die niet tot wat dienst bereid is, om in de hemel te komen, of om uit de hel te blijven. Maar liefde, die de Heere dienen wil, omdat de Heere het zo waard is. Die zijn vurig van geest, om te strijden tegen alle buitenlandse en binnenlandse vijanden. Hebben jullie daar wel eens van gehoord? Buitenlandse vijanden, dat zijn vijanden die van buiten hun vijandschap betonen, tegen God en tegen zijn koninkrijk. Je zoudt ze ook openbare vijanden kunnen noemen. Binnenlandse vijanden, zijn vijanden die in je eigen leven ontdekt worden, dat is je boze bestaan, je zondige aard. Dat zou je verborgen vijanden kunnen noemen. Een ander ziet

ze niet, maar jij ziet ze wel. En die zou je nu maar uitgeroeid willen zien. Waarom? Opdat God gediend zou kunnen worden, zoals God dat waardig is, zonder dat één vijand daar tegen verandering in zou kunnen brengen. Als dat nu in je hart leeft, dan ben je nooit tevreden over jezelf, dan krijg je echt geen gelegenheid om er „bij te gaan zitten”, dan is het „vechten geblazen”. Ja, dat komt nog. Zover zijn we thans nog niet. Inmiddels hoop ik dat de liefde tot de Heere in jullie aller hart mag branden. Dan haat je de zonde en de wereld en jezelf. Dan zul je naar de geboden des Heeren zoeken te wandelen. En zijn geboden zijn niet zwaar, zegt Johannes, zegt de „liefde”. Ook bij jullie?

Jullie aller vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent.

HET BESTUUR VAN DE CHR. BASISCHOOLO, UITGAANDE VAN DE GER. GEMEENTE, vraagt per 1 augustus 1975

2 ONDERWIJZERS

EN

1 ONDERWIJZERES

wegens 2 benoemingen bij het Voortgezet Onderwijs en uitbreiding tot een negenmannenschool.

Voor het verkrijgen van een woning verleent de gemeente volle medewerking.

Ook heeft het bestuur een eigen woning, waarvan de kamers verhuurd worden aan onderwijzeressen van Kleuters- en Basisschool.

Inlichtingen bij en sollicitaties aan het h.d.s., L. Walhout, Schoolstraat 13, Lisse, telefoon 02521 - 13099.

Voor al Uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEEFD AANBEVELEND

Boekhandel van Leeuwen

POSTBUS 39, URK TELEFOON 05277 - 1783 B.G.G. 05250 - 1531

BELANGRIJK PLATENNIEUWS

OPNIEUW VERSCHENEN DE VEELGEVRAAGDE PLATEN UIT ONZE

MEDITATIE „KORENAREN UIT DE VOLLE OOGST”

GH 06: Ds. B. Haverkamp „De Bruiloft te Kana (Joh. 2 : 1 - 11);

Ds. H. Rijkse „Geef de Heere de hand” (2 Kon. 8);

GH 07: Ds. W. L. Tukker „Petrus schoonmoeder” (Markus 1 : 29 - 31);

Ds. G. A. Zijderfeld „Het gebed van Hiskia” (2 Kon. 19 : 19a);

GH 10: Wijlen Ds. J. van Slidrecht „De stervensroep van een Christen” (Gen. 49 : 18)

Ds. R. Boogaard „De Vleeswording van het Woord” (Joh. 1 : 14);

GH 11: Ds. J. Catsburg „Ten die geleid” (2 Sam. 9 : 3);

Ds. D. Riedijk „God zoekt het verlorene” (Lukas 15 : 20b).

OOK NOG UIT VOORRAAD LEVERBAAR

GH 05: Ds. W. C. Hovius en Ds. J. van Haaren, GH 08: Ds. L. Huisman en Ds. G. Blom, GH 09: Ds. A. Vroegindewey, Ds. L. Blok, Ds. M. C. Tanis,

13: Ds. H. G. Abma en Ds. J. C. van Ravenswaaij, GH 13: Ds. K. de Gier

en Ds. J. van der Haar, GH 14: Ds. P. Beekhuis en Ds. H. Hakkenberg,

GH 15: Ds. H. Veldhuizen en Ds. F. Harinck, GH 16: Ds. G. de Vries en Ds.

J. Hoek, GH 17: Ds. H. Hofman en Ds. C. den Boer, GH 18: Ds. R. Kok en

Ds. Iz. Kok, GH 19: Ds. J. van Vliet en Ds. H. C. v. d. Ent.

Prijs f 15,90. Voor abonnees op onze serie f 13,50.

GRATIS de prachtige plaat GH 64 „NA VEERTIG JAAR”. Speelduur

40 minuten, waarde f 15,90, als U intekent op onze meditatie-serie „Koren-

aren uit de volle oogst”. Een prachtige herdenkingsplaat van het 40-jarig

bestaan van de Herv. Ger. Mannenbond. Massale samenzang en toespra-

ken van Ds. A. Vroegindewey en Ds. J. Verwelius.

U tekent in voor minimaal 1 jaar en ontvangt dan per 1 maart, 1 juni, 1

september en 1 december een nieuw te verschijnen meditatieplaat.

Ook reeds eerder verschenen meditatieplaten kunt U dan bestellen voor de

prijs van f 13,50.

Bestelt U uit deze advertentie 10 platen of meer dan ontvangt U bovendien

geheel gratis een prachtige platenkoffer, waarde f 25,— zolang de

voorraad strekt.

Bij aankoop van drie platen of meer de indrukwekkende Dubbel L.P. van

Ds. Richard Wurmbrand van f 19,90 voor f 10,00.

BESTELBON Zend mij franco huis GH

Ik abonneer mij voor minstens 1 jaar en zou graag van U ont-

vangen GH

Naam

Adres: Woonplaats.

Deze bon opsturen aan GOUDEN HARPEN B.V., Postbus 135, LISSE. Giro 239.80.80.
U kunt ook telefonisch bestellen 02521 - 14543 of 14215.

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend staten-vertaling) en psalm boekjes is

G. KOOL

Stationsingel 50 - Veenendaal

Telefoon 08385 - 19978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)

Voor bijbels, boeken en muziek

is LINDENBERG uniek!

Grote voorraad

Snelle levering,

ook van de allernieuwste uitgaven

**LINDENBERG'S
BOEKHANDEL**

Sluis 4-8 (postbus 4209)

ROTTERDAM-18

Telefoon 010 - 11 16 07

in WESTKAPELLE en AAGTEKERKE

ZOMERHUISJES

en

APPARTEMENTEN

in de nabijheid van de mooie Walcherense bossen, duinen en stranden.

Telefoon 01187 - 441

Fr. DE VISSER,

Prelaatweg 17

Westkapelle